

A Jinsi ya kuishi sheria:

❖ Jinsi ya Kudhibiti Vurugu (Kutoka 21:1-32)

- Kanuni ya agano huanza kwa kudhibiti vipengele vitatu muhimu vya jamii ya Kiebrania:
 - (1) |Utumwa (*Kut. 21:2-11*): Wanaume waliachiliwa baada ya mwaka wa saba; wanawake, ikiwa hawakuoa, pia waliachiliwa; mwanamume angeweza kubaki mtumwa ikiwa angechagua hivyo.
 - (2) Adhabu ya kifo (*Kut. 21:12-17*): Kwa muuaji wa makusudi; kwa yule anayewaumiza au kuwalaani wazazi wake; kwa mtekaji nyara
 - (3) Majeraha (*Kut. 21:18-32*): Wajibu wa kulipa fidia ya kifedha; ikiwa utoaji mimba unatokea, jaji na mwanamke (pamoja na mumewe) hutoza faini.
- Sheria hizi zote zinajaribu kuzuia unyanyasaji na vurugu kati ya watu.

❖ Jinsi ya Kuishi katika Jamii (Kutoka 21:33-23:19)

- Mungu hakuridhika kutuacha tu na sheria "za msingi" na hebu tuzitumie kadiri tunavyoona inafaa. Alijali kutoa mifano halisi ili tuweze kuitumia kwa usahihi.
- Mifano hii ni pamoja na mashambulizi dhidi ya wanyama (Mfano. 21:35-36); mikopo na kodi. *Kut. 22:14-15*); mahusiano kabla ya ndoa (*Kut. 22:16*), n.k.
- Msisitizo maalum umewekwa juu ya kuwalinda wanyonge na waliotengwa, lakini bila kuwapa mafao yasiyo ya haki - yaani, bila kupotosha haki ili kuwafaidi au kuwadhuru (*Kut. 22:21-23; 23:2-3, 6*).
- Kuwa agano kati ya Mungu na watu wake, sheria hizi pia zilijumuisha njia ambayo tunapaswa kuhusiana naye. Mbali na mapumziko ya Sabato, kulikuwa na wajibu wa kushika sikukuu ambazo zinatukumbusha ukombozi wetu kutoka kwa dhambi, ulinzi wa kimungu, na mustakabali mtukufu unaotungojea.

❖ Jinsi ya Kupata Ushindi (Kutoka 23:20-33)

- Kwa nini Mungu hakumpa Ibrahimu nchi ya Wakanaani? "Kwa sababu uovu wa Waamori bado haujajaa" (*Mwa. 15:16*).
- Baada ya karne nne za neema, Wakanaani walikuwa hawajabadili njia zao. Ilikuwa wakati wa kukabidhi nchi kwa Israeli... kwa amani! *Kut. 13-17*:
- Ikiwa Mungu angewatoa Misri bila wao kulazimika kupigana, angeigawa bahari vipande viwili, kuwalisha kimiujiza, na kuwaongoza na Malaika Wake... je! Hangeweza kuwapa Kanaani bila wao kupigana kwa ajili yake?
 - (1) Mungu anawaambia Waisraeli nini cha kufanya
 - (a) Sikia sauti yake, ili Mungu awe adui wa adui zake (*23:21-22*)
 - (b) Mtumikie Mungu pekee, ili aweze kuondoa magonjwa yote (*23:24-26*)
 - (c) Kutofanya mapatano yoyote na Wakanaani, ili wasiabudu miungu yao (*23:32-33*)
 - (2) Mungu anawaambia Israeli kile atakachofanya
 - (a) Atamtuma Malaika wake kuwalinda na kuwaleta [ulinzi] (*23:20*)
 - (b) Malaika atawatangulia na kuwaleta Kanaani [mwelekeo] (*23:23*)
 - (c) Atatuma vitisho kwa wenyeji (*23:27*)
 - (d) Atatuma kinyesi kuwafukuza (*23:28*)
 - (e) Atawafukuza hatua kwa hatua (*23:29-30*)
 - (f) Atawakabidhi kwa Israeli mpaka watakapotawala kutoka Mediterania hadi Efrati (*23:31*)

B Jinsi ya kuelewa sheria:

❖ Sheria ya kulipiza kisasi.

- Yesu alipotoa Mahubiri ya Mlimani, alikomesha sheria ya kulipiza kisasi (Mt. 5:38-42) ... au alifanya hivyo?
- Maneno "umesikia kwamba ilisemwa... lakini mimi nakuambia" hayakubatilisha sheria yoyote (Yesu alitumia usemi huo huo kwa "usiue" au "usizini," lakini hakukusudia kamwe kuziondoa). Kwa kweli, Yesu alipanua Sheria kila wakati, akaiboresha, na kuipa maana yake halisi.
- Haikuwa kamwe nia ya kweli ya sheria ya kulipiza kisasi kwamba mtu apoteze jicho lake au mkono wake kwa kumdhuru mwingine.
- Sheria hii ilitungwa kwa nia ya kuzuia kulipiza kisasi, kumaliza migogoro ya damu, na kulipiza kisasi bila uchunguzi wa awali. Uharibifu ulilazimika kutathminiwa na majaji, na kisha fidia inayofaa ya kifedha ilianzishwa na kulipwa. Kitendo hiki kilijitokeza kuzuia watu kuchukua haki mikononi mwao. Haki ilihitaji kutendeka, lakini kulingana na Sheria ya Mungu.

❖ Thawabu na adhabu.

- Tamaa ya kulipiza kisasi imekita mizizi ndani yetu. Na kila wakati hailingani na makosa tuliypokea: "Ikiwa alinifanyia hivi, nitamfanyia zaidi."
- Yesu anatumia kufanya kinyume cha kile tunachotamani: kulipa uovu kwa mema (Mt. 5:44). Kwa hiyo haki iko wapi? Nani atamlipa mkosaji kile anachostahili?
- Mungu hatuambii kwamba mchokozi hataadhibiwa, wala kwamba kitendo chochote kitalipizwa kisasi. Lakini anatumia wazi kwamba atakuwa mlipiza kisasi (Rum. 12:19-21).
- Ingawa kisasi cha kibinafsi kinavumiliwa katika kanuni ya agano, kilizuiwa kwa kuunda mfumo wa mahakama ili kuzuia unyanyasaji (Kut. 21:12-13, 22; 22:8-9).
- Hakuna mtu anayeweza kuchukua jukumu la jaji, jopo la majaji, na mtekelezaji kwa wakati mmoja. Ikiwa adhabu lazima itolewe, lazima ifanyike kupitia mchakato wa haki wa mahakama. Na Kristo atakuwa Hakimu mkuu na wa mwisho.